

Finančne pogodbe na razliko (CFD)

Ključna sporočila

- *Finančne pogodbe na razliko (CFD) so kompleksni produkti in niso primerne za vse vlagatelje.*
- *Ne vlagajte denarja, za katerega si ne morete privoščiti, da bi ga izgubili. Izgubite lahko precej več od svojega prvotnega vplačila.*
- *Za trgovanje s CFD-ji se odločite le, če:*
  - *imate veliko izkušenj s trgovanjem na nestanovitnih trgih;*
  - *popolnoma razumete, kako CFD-ji delujejo, vključno z vsemi povezanimi tveganji in stroški;*
  - *se zavedate, da večji kot je finančni vzvod, večje je tveganje;*
  - *razumete, da se lahko vaša pozicija zapre, ne glede na to, ali soglašate z odločitvijo ponudnika o njenem zaprtju;*
  - *imate dovolj časa, da dejavno upravljate svojo naložbo.*

Zakaj izdajamo to opozorilo ?

Trajni učinek finančne krize je, da je težko doseči celo zmerno donosnost vložnega denarja. Kadar želijo vlagatelji povečati donosnost, številni od njih razmišljajo o naložbah v kompleksne produkte, ki omogočajo možnost trgovanja s „finančnim vzvodom“, kot so „finančne pogodbe na razliko“ (CFD).

Čeprav so CFD-ji primerni le za strokovno usposobljene stranke ali zelo izkušene male vlagatelje, ki ta produkt dobro poznajo, se ponujajo tudi neizkušenim malim vlagateljem. Morebitni dobički se lahko oglašujejo na način, ki povezanih tveganj ne pojasnijo v celoti oziroma jih ne opredelijo v pravem pomenu.

Ponudniki CFD-jev lahko ponujajo „brezplačna zagonska sredstva“, darila, nižje stroške ali navodila

za trgovanje, da bi vas pritegnili kot novo stranko. To je pogosto le tržna taktika, da bi vas pripravili do špekuliranja s CFD-ji. Poleg tega upoštevajte, da CFD-je včasih oglašujejo nepooblaščen in neregulirani subjekti.

Nakup in prodaja CFD-jev, zlasti spletna, običajno potekata brez spremljajočega investicijskega svetovanja. To pomeni, da ste vi, mali vlagatelj, odgovorni za svoje odločitve o trgovanju. Kljub temu pa mora pooblaščen in regulirani ponudnik CFD-jev najprej preveriti, ali je trgovanje s finančnimi pogodbami na razliko (CFD) primerno za vas in ali ste seznanjeni s povezanimi tveganji. Tega ne počnejo vsi ponudniki CFD-jev.

CFD-ji so kompleksni produkti, ki se običajno uporabljajo v špekulativno namene. Včasih jih je še posebno težko razumeti.

Kaj je CFD ?

CFD je pogodba med „kupcem“ in „prodajalcem“ za izmenjavo razlike med sedanjo ceno osnovnega instrumenta (delnic, valut, blaga, indeksov itd.) in njegovo ceno ob zaprtju pozicije.

CFD-ji so produkti s finančnimi vzvodi. Omogočajo izpostavljenost na trgih, od vas pa zahtevajo le, da vplačate majhno kritje („vložek“) glede na skupno vrednost posla. Vlagateljem omogočajo, da izkoristijo naraščanje cen (s prevzemom „dolгих pozicij“) ali padanje cen (s prevzemom „kratkých pozicij“) osnovnih instrumentov.

Ob zaprtju pozicije boste prejeli oziroma plačali razliko med vrednostjo ob zaprtju in vrednostjo ob odprtju CFD-ja in/ali osnovnega(-ih) instrumenta(-ov). Če je razlika pozitivna, jo ponudnik CFD-ja izplača vam. Če je razlika negativna, jo vi izplačate ponudniku CFD-ja.

CFD-ji se morda zdijo podobni običajnim naložbam, kot so delnice, vendar se od njih zelo razlikujejo, saj nikoli dejansko ne kupite instrumenta, ki je osnova CFD-ju, ali postanete njegov lastnik.

Primer uporabe finančne pogodbe na razliko (CFD)

Prepričani ste, da je delnica, ki kotira na borzi (delnica A), podcenjena in da se bo njena cena zvišala. Odločite se, da boste kupili 4 000 CFD-jev, vezanih na delnico A, po ceni 10 EUR na CFD. Vaša „pozicija“ je zato 40 000 EUR (4 000 x 10 EUR). Dejansko ne plačate 40 000 EUR: znesek, ki ga plačate, je odvisen od kritja, ki ga zahteva ponudnik CFD-ja. Če ponudnik CFD-ja od vas na primer zahteva 5-odstotno kritje, to pomeni, da je vaše minimalno začetno vplačilo 2 000 EUR (40 000 EUR x 5 %). Donos na to začetno vplačilo je odvisen od cene, po kateri se trguje z delnico A, ko se odločite zapreti svojo pozicijo (ko prodate CFD).

Cena delnice A	Donos delnice A	Dobiček/ izguba vlagatelja	Donos vlagatelja
7.5€	-25%	-10000€	-500%
9.0€	-10%	-4000€	-200%
9.5€	-5%	-2000€	-100%
9.9€	-1%	-400€	-20%
10.0€	0%	0€	0%
10.1€	1%	400€	20%
10.5€	5%	2000€	100%

Če se cena delnice A zniža za 5 % (z 10 na 9,5 EUR) in je finančni vzvod 20, izgubite celotni znesek (-100 %) svojega plačila začetnega kritja, torej izgubite 2 000 EUR. Če se cena delnice A zniža za 10 % (z 10 na 9 EUR) in je finančni vzvod 20, izgubite svoje začetno plačilo v višini 2 000 EUR, vaš ponudnik CFD-ja pa vas bo pozval k vplačilu dodatnih 2 000 EUR (poziv k doplačilu kritja, angl. margin call), če želite ohraniti odprto pozicijo.

To pomeni, da lahko vaše izgube presežejo vaše plačilo začetnega kritja.

Stroški

S transakcijami CFD-jev so poleg vseh dobičkov oziroma izgub povezani tudi različni stroški. Stroški vplivajo na dejanski donos. Stroški med drugim vključujejo provizije, ki jih zaračunajo ponudniki CFD-jev. Upoštevajte, da nekateri ponudniki CFD-jev zaračunajo splošno provizijo, drugi pa provizijo za vsak posel (na primer ob odprtju in zaprtju pozicije).

Stroški, povezani s trgovanjem s CFD-ji, lahko vključujejo tudi razpone med nakupnim in prodajnim tečajem instrumenta (angl. bid-offer spread), dnevne stroške financiranja in stroške financiranja čez noč, stroške za vodenje računa in davke (odvisno od jurisdikcije, v kateri poslužete vi in ponudnik CFD-ja). Ti stroški, katerih izračun je lahko zapleten, so lahko višji od bruto dobička posla.

Katera so glavna tveganja vlaganja v CFD-je ?

CFD-ji, zlasti kadar imajo zelo visoke finančne vzvode (večji kot je finančni vzvod CFD-ja, večje je njegovo tveganje), imajo zelo visoko stopnjo tveganja. CFD-ji niso standardizirani produkti. Različni ponudniki CFD-jev imajo svoje pogoje in stroške, zato običajno niso primerni za večino malih vlagateljev.

Za trgovanje s CFD-ji se odločite le, če želite špekulirati, zlasti zelo kratkoročno, ali če se želite zavarovati pred izpostavljenostjo v svojem obstoječem portfelju in če imate veliko izkušenj s trgovanjem, zlasti na nestanovitnih trgih, in si lahko privoščite izgube.

Čas ni vaš zaveznik

CFD-ji niso primerni za trgovanje na podlagi načela „kupi in drži“ (angl. buy and hold). Lahko zahtevajo stalno spremljanje v kratkem obdobju (v minutah/urah/dnevih). Celo vzdrževanje vaše naložbe čez noč vas izpostavi večjemu tveganju in dodatnim stroškom.

Nestanovitnost borznega trga in drugih finančnih trgov lahko skupaj z dodatnim finančnim vzvodom vaše naložbe povzroči hitre spremembe vašega skupnega stanja naložb. Za obvladovanje vaše izpostavljenosti tveganjem ali za vplačilo dodatnega kritja bo morda potrebno takojšnje ukrepanje.

Zato se ne odločajte za trgovanje s CFD-ji, če nimate dovolj časa za redno spremljanje svoje naložbe.

Likvidnostno tveganje

Likvidnostno tveganje vpliva na vašo sposobnost trgovanja. Nanaša se na tveganje, da s svojim CFD-jem ali instrumentom ne morete trgovati vedno, kadar želite (da bi preprečili izgubo oziroma ustvarili dobiček).

Poleg tega se kritje, ki ga morate ohranjati kot vložek pri ponudniku CFD-ja, vsak dan znova iz-

računa v skladu s spremembami vrednosti osnovnih instrumentov, na katere so vezani vaši CFD-ji. Če se s tem vnovičnim izračunom (prevrednotenjem) v primerjavi z vrednotenjem prejšnjega dne vrednost zniža, boste morali ponudniku CFD-ja nemudoma plačati gotovino, da bi lahko znova vzpostavili pozicijo kritja in poravnali izgubo. Če plačila ne morete izvesti, lahko ponudnik CFD-ja zapre vaše pozicijo, ne glede na to, ali se s tem strinjate. Morali boste poravnati izgubo, tudi če se cena osnovnega instrumenta naknadno zviša. Nekateri ponudniki CFD-jev bodo zaprli vse vaše pozicije CFD-jev, če nimate zahtevanega kritja, tudi če vam v tej fazi katerega od njih prinaša dobiček.

Da bi ohranili odprto pozicijo, boste morda morali dovoliti, da vam ponudnik CFD-ja po svoji presoji zaračuna dodatne stroške (za katere običajno bremenijo kreditno kartico), če morate poravnati zadevne pozicije k doplačilu kritja. Na hitro spreminjajočem se in nestanovitnem trgu lahko tako zlahka močno obremenite svojo kreditno kartico.

Tveganje finančnih vzvodov

Trgovanje s finančnim vzvodom, pomeni, da so morebitni dobički povečani, povečane pa so lahko tudi izgube.

Nižje kot je zahtevano kritje, večje je tveganje morebitnih izgub, če trg ne deluje vam v prid. Včasih se zahteva le kritje v višini 0,5 %. Upoštevajte, da lahko pri trgovanju na podlagi kritja vaše izgube presežejo prvotno vplačilo in da lahko izgubite precej več denarja, kot ste ga vložili na začetku.

Omejitve „stop-izguba“

Številni ponudniki CFD-jev za omejitev izgube ponujajo možnost izbire omejitev „stop-izguba“ (angl. stop loss). To samodejno zapre vaše pozicijo, kadar doseže cenovno omejitev po vaši izbiri. V nekaterih primerih je omejitev „stop-izguba“ neučinkovita, na primer ob hitrih cenovnih gibanjih ali ob zaprtju trga. Omejitve „stop-izguba“ vas ne morejo vedno varovati pred izgubami.

Tveganje izvršitve

Tveganje izvršitve je povezano z dejstvom, da se posli morda ne izvršijo takoj. Tako je na primer mogoč časovni zamik med oddajo naročila in njegovo izvršitvijo. V tem času morda trg že deluje drugače od vaših načrtov, kar pomeni, da vaše naročilo ni izvršeno po ceni, ki ste jo pričakovali.

Nekateri ponudniki CFD-jev vam omogočajo trgovanje tudi, ko je trg zaprt. Upoštevajte, da se lahko cene za te posle zelo razlikujejo od cene osnovnega instrumenta ob zaprtju. V številnih primerih je lahko razpon večji od razpona, ko je trg odprt.

Tveganje nasprotne stranke

Tveganje nasprotne stranke je tveganje, da ponudnik, ki izda CFD (tj. vaša nasprotna stranka), zamuja s plačilom in ne more izpolnjevati svojih finančnih obveznosti. Če vaša sredstva niso ustrezno ločena od sredstev ponudnika CFD-ja in ima ta finančne težave, obstaja tveganje, da ne boste dobili vrnjenih nobenih sredstev, ki vam jih dolguje.

Kaj lahko storite za svojo zaščito ?

Skrbno preberite sporazum ali pogodbo, ki jo sklenete s ponudnikom CFD-ja, preden sprejmete odločitev o trgovanju.

Poskrbite, da razumete vsaj naslednje:

- stroške trgovanja s CFD-ji, ki poteka s ponudnikom CFD-ja;
- ali bo ponudnik CFD-ja razkril razliko, ki jo zasluži z vašimi posli;
- kako ponudnik CFD-ja določi cene CFD-jev;
- kaj se zgodi, če ohranite odprto pozicijo čez noč;
- ali lahko ponudnik CFD-ja spremeni ceno ali navede novo ceno po tem, ko oddate naročilo;
- ali bo ponudnik CFD-ja izvedel vaša naročila, tudi če je zadevni trg zaprt;
- ali je vzpostavljen program zaščite oziroma sistem jamstva za terjatve vlagatelja v primeru težav v zvezi s sredstvi nasprotne stranke ali vlagatelja.

Če ne razumete tega, kar vam ponujajo, ne trgujte.

Dodatne informacije

Vedno preverite, ali je ponudnik CFD-ja pooblaščen za opravljanje investicijskih storitev in poslov v vaši državi. To lahko preverite na spletišču nacionalnega regulativnega organa, pristojnega za ponudnika CFD-ja.

Seznam vseh nacionalnih regulativnih organov in njihovih spletišč je na voljo tudi na:

- spletni strani organa ESMA na naslovu <http://www.esma.europa.eu/investor-corner>
- spletni strani organa EBA na naslovu <http://www.eba.europa.eu/Publications/Consumer-Protection-Issues.aspx>